

Kommentteja Kirkkonummen kunnan metsäsuunnitelmaluonnokseen Stocholmsmossen-Torvströmossenin ympäristön metsien osalta

Kirkkonummen ympäristöyhdistys ja Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri nostivat jo luonnosvaiheen kommentteissa esille maakunnallisesti, mahdollisesti jopa valtakunnallisesti arvokkaan luontoalueen eli Veikkolan pohjoispuolella sijaitsevan Stocholmsmossen-Torvströmossenin alueen huomioinnin. Suunnitelmaluonnokseen ei kommenttimme perusteella tehty ilmeisesti lainkaan muutoksia alueelle esitettyjen hakkuiden sekä metsien hoitoluokituksen osalta, joten uudistamme esityksen.

Yleistä alueesta

Kyseessä on Nuuksion kansallispuiston lounaispuolella sijaitseva, kahdesta erillisestä korpivaltaisesta suoalueesta sekä niihin liittyvistä kangasmetsistä ja turvekankaista muodostuva, maakunnallisesti arvokas kokonaisuus.

Stockholmsmossenin ja Torvströmossenin korpivaltaisten suoalueiden ojat ovat pääosin umpeutuneet ja suokuvioilla on monin paikoin hyvin runsaasti lahopuuta. Kyseisiin soihin liittyvät kangasmetsät ovat lähinnä varttunutta ja vanhaa puustoa kasvavia tuoreita kankaita, joiden valtapuu on kuusi, lisäksi niillä kasvaa vaihtelevia määriä koivua ja mäntyä. Torvströmossenin luoteisreunalla on myös yksi nuoripuustoinen metsikkökuvio. Kangasmaakuvioilla lahoaa yleensä merkittävästi, paikoin jopa runsaasti pysty- ja maalahopuuta, osa kuvioista on myös soistuneita. Lisäksi rajauksessa on kohteen länsiosassa mukana jonkin verran kuivahkoja kankaita sekä puustoltaan luonnontilaisen kaltaisia kalliomaita. Lounaisosassa on myös erillinen rämekuvio.

Länsiosan metsistä osaa on vuosikymmeniä sitten harvennettu, osan puustoa leimaa luonnontilan kaltaisuus. Pitkään jatkuneen hoitamattomuuden ja puuston ikääntymisen seurauksena varsinkin länsiosan metsiin on kehittynyt runsaasti eri-ikäistä, kuuseen painottuvaa lahopuuta. Lisäksi lahopuuna on jonkin verran mäntyä ja korvissa myös lehtipuuta.

Kohteen kaakkois- ja itäosa muodostuu korpimuuttumista ja turvekankaista sekä näihin liittyvistä kangasmetsistä. Metsät ovat pääosaltaan metsätaloudellisesti ajatellen vahapuustoisia sekä vähintään varttuneita. Osa turvekankaista on vahvasti kuusivaltaisia, osalla kasvaa merkittäviä määriä mäntyä ja koivua. Muutamilla kuvioilla kasvaa myös jonkin verran haapaa ja tervaleppää. Osalla metsistä on takanaan vuosikymmenien takainen harvennushakkuuhistoria, osan rakenne on hyvin eri-ikäisrakenteinen.

Lahopuuta on kohteen itäpuoliskolla selvästi vähemmän kuin länsiosassa, mutta muutamilta kuvioilta lahopuuta löytyy jo näkyvästi (mm. kuvion 184 länsiosasta). Itäosan metsät ovat kuitenkin pääosaltaan siinä iässä ja tilassa, että lahopuun muodostuminen on nopealla vauhdilla kiihtymässä, mikäli alueen metsien pitkään jatkuneeseen luonnontilaiseen kehitykseen ei harvennus-, poiminta tai uudistushakkuilla puututa.

Alueen merkitys METSO-ohjelman suojelutavoitteiden kannalta

Kohde on sijaintinsa (=suoraan kiinni Nuuksion kansallispuistossa), kokonsa (yli 63 ha) ja luonteensa (paljon lahoppuustoisia korpia ja kangasmetsiä) vuoksi huomattavan arvokas. Se täyttääkin useita maakunnallisesti arvokkaan luontoalueen kriteereitä (Uudenmaan liitto 2012).

Maastokäyntien (Olli Manninen 2016, 2017 ja 2018, Keijo Savola 2015 ja 2015) perusteella alueen korvista ja kangasmetsistä METSO I-luokan kriteerit täyttynevät kohteen länsiosassa ainakin seuraavien kuvioiden osalta: kuviot 100, 101, 102, 112, 118, 120, 123, 124, 125, 126, 128, 130, 131, 132 ja 180.

Luokan II kuvioina voidaan pitää ainakin kuvioita 127, 133 (saattaa olla nykyisin jo luokkaa I), 134 ja 136. Kohteen itäosan metsistä valtaosa täyttää METSO II tai III-luokan kriteerit kangasmetsinä tai turvekankaina.

Alueen lajistoarvoista

Kohteen länsiosan itiökasvilajistoa (lähinnä sammalet ja jäkälät) on selvitetty vuosina 2016-2018 Olli Mannisen johdolla, lisäksi alueen keski- ja itäosasta on joitakin Keijo Savolan lajihavaintoja kevään 2011 käynniltä. Yli puolella rajauksesta ei varsinaisia lajistonselvityksiä ole tehty tai sitten ne ovat olleet melko pinnallisia. Edellä mainituista puutteista huolimatta alue on osoittautunut pelkästään jäkälä- ja sammallajiston kannalta tarkasteltuna erittäin tärkeäksi uhanalaisen ja taantuneen lajiston kannalta. Arvoa voitaneen tältä osin pitää valtakunnallisena.

Vaatelialaista käävökkäistä kertyneet yksittäiset havainnot ja metsien lahoppuustoisuus viittaavat vahvasti siihen suuntaan, että alue on merkittävä myös vaatelialaan ja uhanalaisen lahottajasienilajiston kannalta.

Alueelta on vuosilta 2011-2018 havaintoja seuraavista Punaisen kirjan lajeista: harmaanokijäkälä (NT), hentoneulajäkälä (RT), hongantorvijäkälä (VU), kantoraippasammal (RT), kissantassujäkälä (VU), korkkikerroskääpä (NT), korpiluppo (RT), kuusenpiilajäkälä (VU), lumokääpä (RT), norjantorvijäkälä (NT), pikkuliuskasammal (NT), pohjanrypykkä (RT), rakkosammal (RT), ryväsjäkälä (RT) sekä siperiankääpä/kuusenkääpä (RT). Alueen uhanalaista metsälinnustoa edustavat mm. hömötiainen (EN), pyy (VU) ja töyhtötiainen (VU).

Muita alueen luontoarvoja indikoivia lajeja edustavat mm. aarni-, lakka-, levy-, männyn-, poimulakki-, riuku-, ruoste- ja rusokääpä sekä oravuotikka. Erityisen merkittävä piirre alueen lajistossa on monen havaitun vaatelialaan lajin huomattava, osin jopa runsaus. Havaintotiedot löytyvät liitteestä 2. Liitteenä 3 on kartta, josta hahmottuu merkittävien lajihavaintojen yleinen sijoittuminen alueella. Kyseinen kartta ei sisällä vuosien 2011, 2017 ja 2018 havaintoja eivätkä siinä erotu myöskään kaikki lähekkäiset vuoden 2016 havainnot.

Metsäsuunnitelmaluonnoksessa käsittelykuvioiksi esitetyistä kuvioista lajistonsuojelun kannalta erityisen arvokkaita ovat kuviot 120, 123, 127, 128 sekä 133.

Kohteen itäpuoliskon korpimuuttumat ja turvekankaat sisältävät sellaisia metsien rakennepiirteitä, että on hyvin todennäköistä, että samaa uhanalaista ja vaateliasta lajistoa löytyy myös näistä Torvströmossenin kaakkoispuolen jäkälä- ja sammalselvityksen ulkopuolelle kokonaan jääneistä metsistä.

Esityksemme alueeseen liittyen

Esitämme, että metsäsuunnitelmaluonnoksen uusimisen yhteydessä luovutaan hakkuusuunnitelmista lajistonsuojelun ja METSO-arvojen kannalta erityisen arvokkaalla alueella, joka sisältää kuviot metsäsuunnitelman kuviot 101, 102, 112, 113, 116, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 124, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 180, 183, 184, 186, 187, 188, 189, 190 ja 191. Nämä metsät on syytä osoittaa arvometsiksi (C5).

Kuvioille 120, 122, 123, 127, 128, 131, 133, 135, 136, 137, 184, 187 ja 188 on metsäsuunnitelmaluonnoksessa esitetty hakkuita.

Ainakin alueen edustavimman osan suhteen ehdotamme, että kunta käynnistää neuvottelut valtion kanssa alueen myymisestä osaksi Nuuksion kansallispuistoa.

Mikäli hakkuusuunnitelmia kohteella aiotaan toteuttaa, on kunnan syytä ensin selvittää alueen itäosan sekä eräiden länsiosan heikommin selvitettyjen kuvioiden merkitys vaateliaan ja uhanalaisen jäkälä- ja sammallajiston kannalta sekä toteuttaa koko alueella syysaikaan toteutettava kääväkasselvitys. Alueen biotoppien luonne tekee siitä hyvin potentiaalisen elinympäristön vaateliaille metsälinnuille sekä osaltaan myös luonnonsuojelulain erityisesti suojeltaviin lajeihin kuuluvalla lahokaviosammalelle. Näihin liittyvät täsmäselvitykset olisivat myös hyvin perusteltuja.